

SKOGKURS

Skogkurs veileder

www.skogkurs.no

August 2019

Organisering av private skogsbilveier

Innhold

Formål	3
Hva er en skogsbilvei?	3
Registrering av veilag i Brønnøysundregistrene	4
Fordeler ved å registrere veilaget	4
Aktuelle organisasjonsformer	8
Forening	8
Samvirkeforetak (SA)	8
Tingsrettslig sameie	10
Jordskifteretten	11
Noen forskjeller mellom Samvirkeforetak og Tingsrettslig sameie	12
Ansvar	12
Lån	12
Vedtakter	12
Utmelding av veilaget	14
Veilaget endrer organisasjonsform eller opphører – Sletting	14
Anbefalinger	15
Kort oppsummering	16
Noen forskjeller	16
Kilder	17

Veilederen omhandler skogsbilveier og er i hovedsak en sammenstilling av faktaopplysninger, gitt av blant annet Jordskifteretten (jordskiftedommer Johan Enger), Norges Skogeierforbund (rådgiver Dag Skjølaas), Samvirkesenteret (daglig leder May Woldsnes) og Brønnøysundregistrene.

Forfatter: Jan Olsen & Martin Bråthen

Grafisk utforming: Per Håkon Granum & Nina Ree-Lindstad

Forsidefoto: Trygve Øvergård

ISBN: 978-82-7333-206-6 Organisering av private skogsbilveier – Skogkurs veileder

Utgave av 20. august 2019

Copyright © 2019 Skogkurs

Formål

Omkring halvparten av det private veinettet i Norge (48 400 km), er skogsbilveier. For mange av veiene er det etablert en sammenslutning/skogsveiforening med det formål å bygge og vedlikeholde skogsveien. I dag eksisterer det et stort antall veiforeninger, hvor mange er «sovende», da laget/foreningen ikke har et fungerende styre. En vei må vedlikeholdes for å tilfredsstillere kravene som leveringssted for tømmer, samtidig medfører det ansvar å eie og drive en skogsbilvei. Ansvaret er tillagt veilaget. Veilederen skal bidra til å aktivisere veilag for å sikre verdiene som skogsveiene representerer.

Hva er en skogsbilvei?

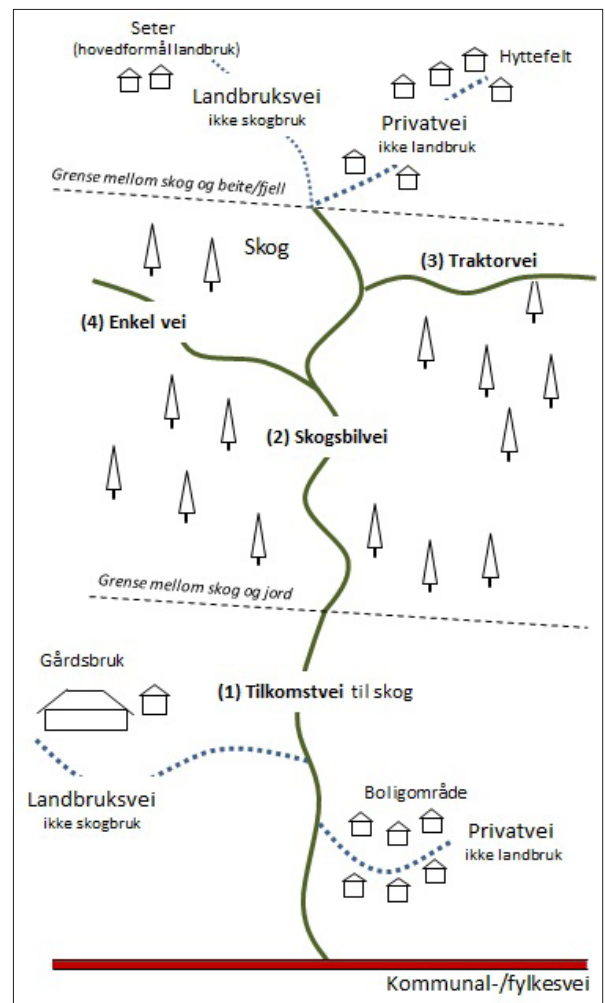
Skogsvei inngår i samlebegrepet landbruksvei, og består av bil- og traktorveier som skal tjene skogbruksdrift og som bygges i samsvar med normaler for landbruksveier.

I henhold til [forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier](#), kan ikke nybygging og ombygging av landbruksveier iverksettes uten skriftlig tillatelse fra kommunen. Ved vurdering av søknaden skal det blant annet legges vekt på helhetsløsninger for landbruksvirksomhet og andre formål veien tjener, uavhengig av eiendomsgrenser.

De fleste skogsbilveier som bygges/ombygges, finansieres med tilskudd, skogfond og eventuelt andre midler. Når det gis tilskudd til bygging, er det i henhold til [forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket \(§ 5\)](#) krav om at veien blir vedlikeholdt i den standard som den opprinnelig ble bygd. Der skogbruksinteressene er hovedformålet, bygges det normalt ikke opp egenkapital, eller utbetales overskudd.

Av § 54 i [Lov om vegar \(veglova\)](#) framgår at «når privat veg blir brukt som sams tilkomst for fleire eigedomar, pliktar kvar eigar, brukar, eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av vegen, å halde vegen i forsvarlig og brukande stand».

«Dei som har plikter etter § 54 første ledd, utgjer eit veglag (jf. § 55 i [veglova](#))»

Figur 1 Definisjon av skogsveier.

Kilde: Landbruksdirektoratet

Mer om skogsveier finnes på www.skogsvei.no og [Landbruksdepartementets hjemmeside](#)

Registrering av veilag i Brønnøysundregistrene

Ikke alle lag og foreninger må være registrert i Brønnøysundregistrene. I visse tilfeller er det imidlertid hensiktsmessig, mens det i andre tilfeller kan være et krav.

Brønnøysundregistrene har et eget [oppgaveregister](#). Oppgaveregisteret holder oversikt over hvilke oppgaveplikter staten pålegger næringslivet, det vil si hvilke opplysninger ulike registre og etater krever fra de næringsdrivende. Målet er å hindre overflødig innsamling og registrering av opplysninger, og å gi næringsliv og forvaltning tilgang til opplysninger om oppgaveplikter.

I utgangspunktet er det opp til enheten selv (her: veilaget) å velge organisasjonsform, men dette er begrenset av flere sett lovregler som må følges, uavhengig av hva slags organisasjonsform man velger. I tillegg er de ulike organisasjonsformene regulert etter ulike lovverk og vil derfor ha ulike sett av regler som regulerer virksomheten.

Skogkurs har utarbeidet en podkast om organisering av veilag som kortfattet tar for seg dette heftet. I tillegg er det laget to filmer som viser hvordan registrering av tingsrettslig sameie og samvirkeforetak kan gjøres. Du finner alt [her](#).

Foretaksregisteret har ansvaret for registrering av alle norske og utenlandske foretak i Norge. Registeret skal sikre rettsvern og økonomisk oversikt, og er en viktig kilde for alle som trenger korrekte opplysninger om aktørene i norsk næringsliv.

Alle næringsdrivende foretak – med begrenset så vel som med ubegrenset ansvar – plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Et av de viktigste formålene med Foretaksregisteret er å sikre klarhet i ansvarsforholdene. Det skal ikke være tvil om hvem som har ulike ansvar i et foretak. Medlemmene i styret og revisor må selv skrive under på at de har påtatt seg dette ansvaret.

Kilde: Brønnøysundregistrene

Fordeler ved å registrere veilaget

Prinsipielt øker de formelle kravene med ansvarsbegrensningen i et foretak. Det er ryddig at [ansvarsforhold](#) blir tydeliggjort, både med tanke på eierskap og roller, men også ansvar overfor eventuelle skader på tredjeperson. Det vises for øvrig til [Private skogsbilveier - ansvarsforhold](#), av Toril G. Kjøllesdal.

Den største forskjellen mellom organisasjonsformene er medlemmenes/medeierens økonomiske ansvar, noe som gir forskjeller i de formelle kravene:

I et samvirkeforetak (her privat skogsbilvei) har ikke medlemmene økonomisk ansvar ut over sin andel av kostnadene, jf. s. 7.

I et Tingsrettslig sameie har medlemmene delt, ubegrenset ansvar. Normalt vil en forsikring, som for eksempel, en ansvarsforsikring for skogsbilvei, dekke eventuelle krav fra tredjemann for begge organisasjonsformene.

Ved registrering i enhetsregisteret eller foretaksregisteret vil veilaget vil få et organisasjonsnummer. Dette organisasjonsnummeret åpner for følgende:

- Egen bankkonto. De fleste banker krever at veilaget er registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Ved at veilaget har egen bankkonto, slipper styremedlemmer å benytte privat konto for inn- og utbetalinger som er adressert til veilaget. Dette vil forenkle bruk og forvaltning av innestående penger.
- Mindre egenandel ved [søknad om naturskadeerstatning](#). Et organisert og registrert veilag vil regnes som ett subjekt (ett organisasjonsnummer). Ellers vil hver person på veien måtte betale egen egenandel.
- Alle som utbetaler lønn, pensjon og andre ytelser skal rapportere dette til Skatteetaten, NAV og Statistisk sentralbyrå ([A-melding](#)). Den som har slik opplysningsplikt, må ha en offisiell norsk identifikator som organisasjonsnummer (juridiske personer), eller fødselsnummer (fysiske personer).

Organisering vil ved de rette forutsetningene sørge for at veilaget er å regnes som en skattefri innretning. I prinsippet er det virksomhetens omfang og art som er avgjørende for om virksomheten er skattepliktig, og ikke valget av organisasjonsform. Det er imidlertid mulig for visse lag/organisasjoner å bli godkjent som skattefri innretning, jf. skattelovens §2-32, så sant ikke veilaget har erverv til formål (bør vedtektsfestes). Foretak som ikke har regnskapsplikt, vil i de fleste tilfeller ha bokføringsplikt. Til eksempel: Alle som leverer næringsoppgave og/eller omsetningsoppgave for merverdiavgift, har bokføringsplikt. Ofte stiller veilaget selv krav om et ordnet regnskap i vedtektene.

Samvirkeforetak og økonomiske foreninger med salgsinntekter over 2 millioner kroner, har i prinsippet regnskapsplikt. Skattepliktige enheter som har regnskapsplikt, skal sende årsregnskap, årsberetning og eventuell revisjonsberetning til Regnskapsregisteret i Brønnøysund. Videre er hovedregelen at alle med regnskapsplikt etter regnskapsloven også har revisjonsplikt (ref. s. 8 om samvirkeforetak og omsetningens størrelse). Samvirkeforetak er ikke revisjonspliktige så lenge omsetningen er mindre enn fem millioner.

Et organisert veilag skal ikke drive næringsvirksomhet med sikte på overskudd, og blir da ikke skattepliktig. Det vanligste er at sameiere i en skogsvei organiserer f.eks. avvirkning selv, som selvstendig næringsdrivende, eller via eget selskap. Dersom man skal ha felles drift, felles regnskap, felles ansatte mv., må man i stedet stifte et ansvarlig selskap (ANS, DA).

For at aktiviteten skal anses som skattepliktig næringsvirksomhet, må den være av økonomisk karakter. Det vil si at aktiviteten må ha et innhold som gjør at den over tid er egnet til å gi overskudd. En aktivitet som kan være innbringende, vil altså være næringsvirksomhet selv om den går med tap de første årene.

Aktiviteten må ha et visst omfang og ha en viss varighet. Enkeltstående og mer tilfeldige oppdrag gjør deg vanligvis ikke til næringsdrivende.

Kilde: Brønnøysundregistrene

Så godt som alle veilag er underskuddsforetak og organisert som en enhet kun for å fordele kostnader til bygging og vedlikehold. Som følge av nye krav i samvirkelova, registrerte mange veilag seg i 2013 og 2014 i enhetsregisteret i Brønnøysund, og mottok organisasjonsnummer. Skattedirektoratet (har) bekreftet at veilag på visse vilkår, herunder justeringer i normalvedtektene, kan betraktes som en «skattefri innretning», og dermed slippe å levere selvangivelse.

Skattepliktavurderingen innebærer en individuell vurdering der et sett av momenter, herunder løpende overskuddsutbetaling og fordeling av overskudd ved oppløsning, vektlegges. For å slippe skatteplikt og plikt til å levere selvangivelse, er det viktig at det i vedtektene står noe om at det ikke vil være løpende overskuddsutbetaling og hvordan det er tenkt med fordeling av overskudd ved oppløsning. Vurderingen er forankret i skatteloven § 2-32.

Kilde: Skogeierforbundet (Skoghåndboka 2015)

For å sikre kvalitet og rasjonell økonomi på veien, bør et veilag registrert i Brønnøysundregisteret benytte eksisterende maler til vedtekter eller utarbeide egne solide vedtekter som er i tråd med organisasjonsformens lovregler. Innkreving av avgifter til vedlikehold er et eksempel på en sak som kan være problematisk uten at det er vedtektsfestet. Det å holde et veilag aktivt uten å ha formaliteter på plass kan være en utfordring, den grunn aleine er god nok til at veilaget bør ha vedtekter.

Som skogeier kan du søke om statstilskudd til nybygging og ombygging av skogsbilveier. Flere skogeiere i et veilag vil stå sterkere ved en søknad om bygging og søknad om tilskudd enn en enkelt skogeier.

Det er mulig å registrere seg frivillig i Merverdiavgiftsregisteret. Dette til tross for at veilaget ikke er egnet til å gå med overskudd. Les mer i tekstboksen på neste side.

Foto: Kystskogbruket

MVA registrering

Næringsdrivende skal registreres i Merverdiavgiftsregisteret når omsetning og uttak som er omfattet av mva-loven (avgiftspliktig og avgiftsfri omsetning) til sammen har oversteget 50 000 kroner i løpet av en periode på tolv måneder. «Skogsveiforening» er i dag en av fem ulike typer virksomheter som gir adgang til frivillig MVA-registrering (ikke krav til omsetningens størrelse). Skogsveiforeninger registrert som samvirkeforetak etter samvirkeoven, de såkalte andelslag og tingsrettslig sameie, stiftet etter jordskifteloven § 34 b første ledd, og som har som formål å bygge og vedlikeholde skogsvei, kan frivillig registreres etter merverdiavgiftsloven § 2-3 fjerde ledd 1.

Frivillig registrering meldes i Samordnet registermelding gjennom [Altinn](#).

Når et MVA-registrert veilag (normalt frivillig registrert) håndterer et vedlikehold på veien, skal de fakturere ut kostnadene til den enkelte skogeier med påslag av MVA. MVA vil da være et nullsumspill for veilaget over tid. Dersom skogeieren på sin side er MVA-registrert, vil han få fradrag for MVA i momsoppgjøret sitt og kun selve veiarbeidet som kostnad. Skogeiere som ikke er MVA-registrert vil derimot få hele fakturabeløpet inkl. MVA som kostnad.

Anleggskostnader knyttet til nybygging og ombygging blir ikke regnet som omsetning for veilaget. Dersom veilaget fakturerer ut slike anleggskostnader til medlemmene, skal det ikke kreves inn MVA på beløpet fra dem som leverer næringsoppgave (de som virkssomhetskogbrukere). De av medlemmene som ikke driver virksomhet, og dermed ikke leverer næringsoppgave (såkalte kapitalskogbrukere), skal derimot faktureres med påslag av MVA. Jfr. [Merverdiavgiftshåndboken 2018, § 2-3 fjerde ledd](#) og brev fra [Skatteetaten til Fylkesmannen i Hordaland](#), datert 07.06.2016.

Dersom veilaget ikke er MVA-registrert kan de håndtere arbeidet og fakturere ut andel av kostnaden til den enkelte skogeier. Veilaget må da fakturere hele kostnaden inkl. MVA og uten at MVA spesifiseres. Dermed blir MVA en kostnad for alle skogeierne. En variant er at veilaget tilrettelegger for en splitt av hver enkelt innkomne faktura på arbeidet. Den enkelte skogeier betaler da sin andel av hver faktura og utgiftsfører hele beløpet inkl. MVA. En tredje mulighet er at én av de MVA-registrerte skogeierne tar kostnadene og viderefakturerer kostnadene med påslag av MVA til de andre eierne.

[Frivillig registrert skogsveiforening](#) skal levere omsetningsoppgave en gang i året med oppgavefrist 3 måneder og 10 dager etter utløpet av kalenderåret. Alle som leverer næringsoppgave og/eller omsetningsoppgave for merverdiavgift har bokføringsplikt. Se forøvrig Håndbøker, Skatteetaten.

¹ Jf. hhv brev fra Finansdepartementet til Norges Skogeierforbund 22. november 2011 og brev fra Skattedirektoratet til Domstoladministrasjonen 11. november 2014 om frivillig registrering av tingsrettslige sameier, stiftet etter jordskiftelovens § 34 b første ledd.

Aktuelle organisasjonsformer

Registrering i Brønnøysundregistrene gir blant annet klarhet i ansvarsforhold¹. Eget organisasjonsnummer bidrar til at tillitsvalgte ikke framstår som ansvarlig for renteinntekter, formue og gjeld i egen person. Utgangspunktet for en riktig registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, er hvilken organisasjonsform enheten reelt sett har.

Sentrale spørsmål i valg av organisasjonsform er blant annet formålet med virksomheten, om enheten driver næringsvirksomhet, ansvarsforhold, krav til vedtekter, revisjonsplikt, skatt, merverdiavgift mv. Det er sett nærmere på organisasjonsformene forening, samvirkeforetak og tingsrettslig sameie.

Forening

Forening er ikke regulert i egen lov, er en selveiende enhet og har medlemmer på samme måte som en idretts- eller velforening. Foreningsformuen er knyttet til formålet og er ikke eid av medlemmene, som for eksempel tilfellet er for aksjeeierne i et aksjeselskap. Foreninger eier altså seg selv. Skogeierne blir ikke eiere av veien, men de har rettigheter i form av medlemskap så lenge de er medlemmer i foreningen. Vedtektene danner grunnlaget for foreningens virksomhet og styrets arbeid.

En forening har vanligvis ikke et økonomisk formål, men er såkalt ideell. Det finnes imidlertid også foreninger som har et økonomisk formål. Ideelle foreninger er mest vanlig i praksis.

Etter forespørsel uttaler Brønnøysundregistrene følgende om organisasjonsformen forening;

Så lenge det dreier seg om organisering av bygging og drift av vei til støtte for næringsvirksomhet, dvs. jordbruks- og skogsdrift, fremstår ikke organisering som forening som et reelt alternativ. Det er overveiende sannsynlig at landbruksvei som forsøkes organisert som forening ikke kan godkjennes til registrering.

Samvirkeforetak (SA)

Samvirkeforetak er regulert etter samvirkeloven. Et samvirkeforetak eies og styres av de som samhandler med foretaket, og på den måten har direkte nytte av den virksomhet som drives.

Sammenslutningen samvirkeforetak har som hovedformål å fremme medlemmenes økonomiske interesser gjennom deres deltakelse i virksomheten (samhandlingskriteriet og samvirkeformålet), jf. samvirkeloven § 1 (2).

Håndbok i etablering av samvirkeforetak. Kilde: [Samvirkesenteret](http://samvirkesenteret.no)

Samvirkeforetak er i utgangspunktet skattepliktige etter skattelovens § 2-2 (1), punkt d, men skatteetaten kan gi fritak for veilag, jf. skattelovens § 2-2. Tidligere fikk veilag organisert som SA krav om selvangivelse og i etterkant et skattekrav. Etter initiativ fra Norges Skogeierforbund har [Skattedirektoratet i brev datert 21.12.2015](#) konkludert med følgende: «Skattedirektoratet finner at skogsbilveilag stiftet med normalvedtekter slik som foreslått av Norges Skogeierforbund (oversendt Skattedirektoratet den 23. november 2015) og som utøver faktisk drift og virksomhet i samsvar med normalvedtektene vil kunne anses for ikke å ha erverv til formål, jf. skatteloven 2-32». Det vises for øvrig til Skattedirektoratets vurdering.

SA – andre alternativer til veiorganisering

Ved registrering som samvirke er det store muligheter for å kombinere flere interesser. Et eksempel er et grunneierlag som tar på seg ansvaret for drift og vedlikehold av veinettet i grunneierområdet. Et eksempel på vedtekter for et slikt tilfelle ligger på [Skogsvei.no](#). Vær klar over at kombinasjonsforetak kan få innvirkning på om enheten kan regnes som en skattefri innretning.

Et annet eksempel er å opprette en veivedlikeholdsforening (VVF). VVF-en tar på seg ansvaret å utføre bestilling av entreprenører, sørge for gjennomføring og for kostnadsfordeling etter ønske fra de ulike veilagene i et geografisk område. Hovedtanken er å redusere administrasjonen for veilagene samtidig som nødvendige tiltak blir utført rimeligere og til rett tid. Som navnet tilsier, så var det mulig å registrere VVF-en som en forening, men som det står under Forening, er det i dag vanskelig å få til. SA er i grunn eneste reelle alternativ. Les mer om VVF på [Skogsvei.no](#).

Registrering av gamle virksomheter som faller inn under samvirkeloven, men som aldri har vært registrert, dvs. virksomheter uten organisasjonsnummer.

Nødvendige vedlegg ved registrering:

- Nye vedtekter.
- Kopi av underskrevet protokoll fra ordinært eller ekstraordinært årsmøte som viser vedtak om å endre vedtektene. Vedtektsendringene inkluderer vedtak om å bli samvirkeforetak.
- Kopi av underskrevet protokoll fra årsmøte som viser valg av det meldte styre.
- Gamle vedtekter, kopi av noen gamle årsmøteprotokoller, e.l., som viser at foretaket har vært i virksomhet tidligere.
- Også her kan det være aktuelt med villighetserklæring fra regnskapsfører og/eller fra styremedlemmer som ikke har signert meldingen.
- Skal foretaket ha revisor må det legges ved original villighetserklæring fra revisor og kopi av underskrevet protokoll fra årsmøtet som viser valg av revisor.

Kilde: Samvirkesenteret / Brønnøysundregistrene

Registrering av eksisterende vei og veilag til SA

Uregistrerte andelslag / økonomiske foreninger, må ikke nødvendigvis gjennomføre stiftelsesmøte, fylle ut [stiftelsesdokument](#) osv. som for helt nye virksomheter, når de vil registrere seg som samvirkeforetak. Dette forutsetter at veilaget kan dokumentere at de har en historie, f.eks. i form av det opprinnelige stiftelsesdokumentet, kopi av gamle vedtekter, og/eller noen eksempler på årsmøte- eller styreprotokoller. Da holder det at de legger ved noen av disse som dokumentasjon på «historien» når [Samordnet registermelding](#) blir sendt inn med krevde dokumenter som f.eks. nye vedtekter, tilpasset samvirkeoven.

I utgangspunktet aksepterer ikke Altinn en stiftelsesdato som er eldre enn tre måneder. Gamle «uregistrerte» veilag stiftet før 01.01.2008 kan melde seg til Foretaksregisteret som SA, men vil ikke kunne melde den opprinnelige stiftelsesdatoen på grunn av en sperre i den elektroniske meldingsløsningen. Disse kan i stedet melde en dato innenfor tre måneder, og forklare dette og dokumentere den opprinnelige stiftelsesdatoen i eget vedlegg til meldingen.

Mer utfyllende informasjon om samvirkeforetak, inklusive vanlige feil og mangler ved registrering, finnes på hjemmesiden til [Samvirkesenteret](#) og [Brønnøysundregistrene](#).

Tingsrettslig sameie

Tingsrettslig sameie reguleres etter sameigelova, hvor det i § 1 framgår at «lova her gjeld der to eller fleire eig noko saman på ein slik måte at retten deira er rekna i partar etter delings- eller høvetal». Tingsrettslig sameie kan registreres i enhetsregisteret.

I tingsrettslige sameie er det eiendommene som er medeier i veien, og ikke eieren. Det skal oppgis gnr/bnr på de eiendommene som er deltakere. Det er selve eiendomsretten som er delt, ikke bruksretten. Det kan i noen tilfeller foreligge plikt til å være medeier i en vei, f.eks. etter jordskifte, veiloven eller særlover.

Enhver juridisk eller fysisk person kan være sameier i sameiegenstanden, og det er derfor ikke noe problem for en forening å være sameier (f.eks. hytteeierforening). Juridiske personer som registreres som sameiere, registreres med organisasjonsnummer i stedet for gårds- og bruksnummer, dvs. foreningen må være registrert i Enhetsregisteret for å kunne registreres som sameier.

[Fra andelslag med begrenset ansvar \(BA\) eller økonomiske foreninger til samvirkeforetak \(SA\):](#)

BA-selskaper og foreninger som faller inn under samvirkelovens definisjon, og som ble etablert før samvirkeoven trådte i kraft 1. januar 2008, har hatt en frist på fem år for å tilpasse seg samvirkeoven og bli registrert som et samvirkeforetak. Selv om noen er «på overtid» når det gjelder lovens frist, er det fortsatt samme framgangsmåte som gjelder ved tilpassing.

I et tingsrettslig sameie eier sameierne ideelle parter i tingen, altså tenkte brøkdeler, og ikke fysiske parter, som f.eks. deler av en fradelt tomt eller forskjellige deler i en bil.

Kilde: Selskapsrett i et nøtteskall, Geir Woxholth

Vanlige feil og mangler ved registrering av Tingsrettslig sameie:

Det er ikke oppgitt gnr/bnr på alle de eiendommene som er deltakere.

Bruk av forening, selskap eller lignende ord i navnet eller vedtektene, som kan skape inntrykk av at det dreier seg om noe annet enn et sameie. Vedtektsbestemmelse om helt eller delvis begrenset ansvar for sameierne.

I et sameie har medeierne alltid personlig ansvar for sameiets samlede forpliktelser, i motsetning til i SA, AS og en del andre organisasjonsformer med begrenset ansvar.

Vedtektsbestemmelser eller andre opplysninger som tilsier at sameiet driver næringsvirksomhet. Et sameie har ikke lov til å drive med næringsvirksomhet.

Det meldes styre, men ikke vedtekter. Et sameie må i utgangspunktet ikke ha vedtekter, men må ha vedtekter dersom det skal velges et styre.

Kilde: Brønnøysundregistrene

Jordskifteretten

Dersom skogeierne som skal stifte et veilag ikke blir enige om vedtekter og andelsfordeling på frivillig grunnlag, kan en eller flere av dem kreve sak for jordskifteretten. Slik sak kan kreves som såkalt bruksordning etter jordskifteloven § 3-8. Hvis saka også skal omfatte nybygging eller vesentlig omlegging av vegen, blir det “sams tiltak” sak etter jordskifteloven § 3-9. Se [jordskifterettens hjemmeside](#), og fanene tema og kreve sak.

I veilag stiftet ved jordskifte, er det i prinsippet ikke mulig å melde seg ut. Her er hensikten å tvinge med alle eiendommer som har netto nytte av tiltaket.

Alle veilag som stiftes ved jordskifte, blir registrert som tingsrettslig sameie. Se også jordskifteloven §§ 3-10 og 3-29.

Bruksordning

Brukere som ikke regnes som sameiere av en vei, kan allikevel ha bruksrett. Jordskifteretten kan lage regler for disse brukerne, som f.eks. forventninger til bidrag til vedlikehold. Det kalles en [bruksordning](#).

Rapport fra [Landbruks- og matdepartementet](#)

Noen forskjeller mellom samvirkeforetak og tingsrettslig sameie

Stort sett vil registrering av veilaget som den ene eller andre organisasjonsformen medføre de samme pliktene og rettighetene. Det er likevel noen forskjeller som er verdt å belyse.

Ansvar

Dette punktet er kanskje det viktigste!

Samvirkeforetak

Deltakere i et samvirkeforetak har begrenset økonomisk ansvar. Det vil si at de overfor foretakskreditorene bare svarer for verdien av innskutt andelskapital. Innskutt kapital er ikke en vanlig praksis ved bygging og vedlikehold av private skogsbilveier da det økonomiske grunnlaget for veilaget oftest baserer seg på “andel av løpende utgifter”. Der det er andelsinnskudd, skal andelenes pålydende komme klart fram av vedtektene jf. samvirkelovens § 10, punkt 4.

Tingsrettslig sameie

Et tingsrettslig sameie er ikke en juridisk person - rettigheter og plikter er direkte knyttet til den enkelte sameier (proratarisk ansvarlig). Alle medeiere i veien har ansvar i henhold til sin eierbrøk. Det vil si at dersom veilaget blir erstatningspliktig overfor tredjeperson, blir hvert medlem økonomisk ansvarlig for et beløp som tilsvarer prosentandel i veien ($\text{andel}/100 * \text{erstatningsbeløpet}$). Forsikring blir derfor viktig når veien er organisert som tingsrettslig sameie.

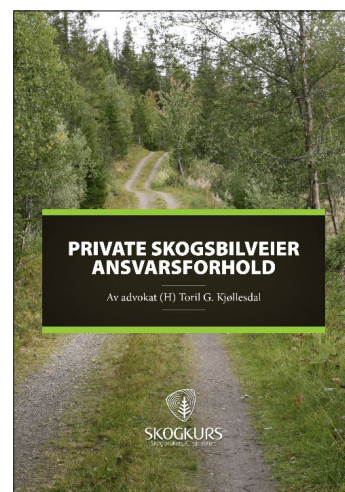
Uavhengig av valg av organisasjonsform, bør årsmøtet se til at vegen har forsikringsdekning mot erstatningsansvar overfor tredjepart, enten gjennom medeierens forsikring, eller ved egen forsikring i veilaget sitt navn.

Lån

Adgangen til å ta opp lån i veilaget sitt navn bør begrenses. Ansvaret for lånet fordeles etter veilagets fordelingsbrøk. Det er viktig å være bevisst ansvaret ved å betjene et lån, spesielt stort ansvar blir det for organisasjonsformen sameie der øvrige medeiere kan måtte betjene en medeiers lån ved mangel på betjeningsevne.

Vedtekter

Ved registrering er kanskje vedtektene det viktigste dokumentet som må

Om ansvar – [Private skogsbilveier - ansvarsforhold](#), av Toril G. Kjøllesdal

belyse foretakets formål og interesser i samsvar med lovverket. Det er en øvelse å få vedtektene «korrekte» slik at de blir godkjent av forvaltningsmyndighetene i Brønnøysundregistrene. På Skogsvei.no finnes noen maler til vedtekter.

Samvirkeforetak

Et samvirkeforetak skal ha vedtekter, jf. samvirkelovens §§ 9 og 10. Foretaket skal ha et styre med minst tre medlemmer, dersom ikke vedtektene sier at det skal være to, jf. § 64. Har styret to medlemmer, skal det velges minst ett varamedlem, jf. § 66.

Tingsrettslig sameie

I et tingsrettslig sameie er det ikke krav om vedtekter, men sameiet må ha vedtekter for å ha styre. Når flere eier en vei sammen, er det ofte praktisk å ha et styre for å kunne administrere veien, f.eks. muligheten til å ta opp lån eller å inngå kontrakter med entreprenører for å sikre nødvendig vedlikehold.

Falkanger & Falkanger skriver følgende i boka Tingsrett: «Er det opprettet eget styre for sameiet, må utgangspunktet imidlertid være at samtlige sameiere blir bundet gjennom styrets kontrakter på tilsvarende vis som i et ansvarlig selskap, dvs. solidarisk ansvar. Forutsetningen er at styret har opptrådt innenfor rammen av den gitte fullmakt, dvs. i samsvar med de vedtekter som etter [sameieloven] § 6 skal foreligge før styret velges.»

Nedenfor er det noen eksempler på vedtekter som anbefales å benyttes ved registrering. Om vedtekten skulle vært utformet noe annerledes og/eller at noe burde vært tilført, så er det mulig å få tak på andre versjoner og redigerbare versjoner ved å ta kontakt med de som er fagansvarlige på vei, både hos Skogkurs og hos Skogeierforbundet.

Følgende maler til vedtekter finnes på Skogsvei.no:

- [Vedtekter for veilag – Tingsrettslig sameie](#): utarbeidet i samarbeid med Jordskifteretten og Norges Skogeierforbund
- [Vedtekter for veilag - Samvirkeforetak \(SA\)](#): Norges Skogeierforbund
- [Vedtekter for grunneierlag og veilag \(SA\)](#): utarbeidet i samarbeid med
- Skogkurs har også et eksempel benyttet ved registrering av en veivedlikeholdsforening (SA). Disse bygger på samvirkeforetak-vedtektene utarbeidet av Norges Skogeierforbund. Ta kontakt med Skogkurs for å få vedtektene tilsendt.

Utmelding av veilaget

Ønske om utmelding av sameie eller samvirke kan forekomme.

Samvirkeforetak

Det er mulig å melde seg ut av et samvirkeforetak når medlemmet ønsker det (jf. samvirke-loven § 22). Faren for taktisk utmelding etter hogst er derfor til stede.

Der nyorganisering skjer ved frivillighet, er faren liten for taktisk utmelding. En kan motvirke slik strategisk motivert utmelding ved å vedtektsfeste noen sanksjonsmuligheter. Dette kan være å begrense adgangen til utmelding i vedtektene, ved å nekte utmeldt medlem å kjøre på vegen, ved å ta forhøyet vegavgift, eller ved å kreve innkjøp neste gang eier eller etterkommer skal kjøre ut tømmer.

Tingsrettslig sameie

For et tingsrettslig sameie er det i utgangspunktet ikke mulig å melde eiendommen ut av veilaget. Ved salg av eiendom vil ny eier normalt overta forrige eiers andelsbrøk i veien. Dette er etter sameieloven § 10, 2. ledd. Den samme paragraf åpner imidlertid for å tre ut når eiendommen åpenbart ikke lenger har bruk for bruksretten eller sameieandelen. Denne muligheten for opphør av medeierskap, anbefalt etter søknad til årsmøte, bør vedtektsfestet. Dette kan bli gjeldende i to tilfeller:

Hvis det bygges en ny vei i et område som dekker eiendommers transportbehov på en bedre måte enn den vegen eiendommen er medeier i pr. i dag.

Eieren mister rådigheten over den aktuelle teigen, enten frivillig eller ved ekspropriasjon. En skogteig kan f.eks. bli fredet etter naturmangfoldloven. Eieren beholder da det formelle eierskapet og grunnbokshjemmelen, men kan ikke lenger høste noen inntekter. Omdisponering av landbruksareal til andre (offentlige) formål kan komme i samme kategori. Eksempelvis en høyspent kraftlinje som legger beslag på det meste av skogteigen.

For å kunne tre ut av veilaget kan det kreves samtykke etter jordloven § 12.

Veilaget endrer organisasjonsform eller opphører – Sletting

Samvirkeforetak:

Vedtak om oppløsning av et samvirkeforetak blir gjort av årsmøtet med flertall, som ved vedtektsendring (samvirke-lova §127). Gjenværende midler kan fordeles i henhold til «samhandlingen» de siste årene, f.eks.

Taktisk utmelding er et begrep som benyttes når en skogeier etter hogst på egen teig velger å melde seg ut av veilaget for å slippe å koste på felles vei f.eks. ved planer om opprusting/ombygging fordi skogeieren ikke vil ha nytte av veien igjen før det har gått flere tiår.

fordelingen av vedlikeholdskostnadene. Vedtektene kan imidlertid fastsette at medlemmene ved oppløsning ikke skal ha krav på å få utbetalt andel av eller innestående på medlemskapitalkonti, jf. samvirkelova § 135.

Tingsrettslig sameie

Reglene for oppløsning av tingsrettslig sameie er ulike, avhengig av om sameie er stifta frivillig, eller ved jordskifte. Ved frivillig stifta sameie, er det vanlige at bare vegkroppen er sameie (ikke også grunnen under veien). Dersom alle er enige om oppløsning av veglaget, holder det med vedtak i årsmøtet. (Hvis veglaget har egne vedtekter, kan det stå noe der om betingelsene for oppløsning.) Dersom veglaget er registrert i Enhetsregisteret, Brønnøysund, må det sendes melding om oppløsning. Dersom også veggrunnen ligger i sameie, blir det oppløsning av jordsameie etter § 3-6 i jordskifteloven. Slik oppløsning gjennomføres av jordskifteretten, og vil gjelde både vegen og grunnen. Veglag stiftet av jordskifteretten i medhold av jordskifteloven § 3-10 kan normalt bare oppløses ved ny jordskiftesak.

Kontantbeholdning (gjenværende midler ved oppløsning) fordeles mellom sameierne etter andelen. Årsmøtet eller jordskifteretten må bestemme hvem som skal overta de ulike deler av veikroppen og veigrunnen.

Anbefalinger

Norges Skogeierforbund anbefaler samvirkeformen for frivillig stifta veglag. Det har sammenheng med at et samvirkeforetak har såkalt begrenset ansvar. Tredjemann kan bare rette økonomiske krav mot samvirkeforetaket (veglaget), og ikke mot det enkelte medlem. En mulig ulempe med å velge samvirkeforetak, er at medlemmer har en viss adgang til å melde seg ut av foretaket/veglaget.

Kort oppsummering

Litt om	Samvirkeforetak	Tingsrettslig sameie
Ja/positivt Mulig Nei		
Mulig å opprette bankkonto		
Skattefri innretning	Må vedtektsfeste at det verken skal være løpende overskuddutbetaling eller fordeling av overskudd ved oppløsning	
Mulig å ta opp lån		Kan vedtektsfeste at styret kan ta opp lån på veiene av veilaget jf. veglovas § 55*
Frivillig mva-registrering		
Krav om vedtekter		Ved valg av styre = krav om vedtekter
Registreringsgebyr	Foretaksregisteret: pris pr. 2019, kr 5 570 (elektronisk)	
Utmelding		I utgangspunktet ikke mulig
Veilag stiftet gjennom jordskifteretten	Kan forekomme	

Noen forskjeller

Samvirkeforetak	Tingsrettslig sameie
Eget foretak – har medlemmer	Sameiere/medeiere – der eierskapet i sameietingen følger eiendom
En stemme pr. medlem*	Gradert stemmerett*
Begrenset økonomisk ansvar	Delt, ubegrenset ansvar (proratarisk ansvar)

* Veglova § 55 gir retningslinjer for stemmeprosedyre i et veilag. Valgt stemmeprosedyre må framgå av vedtektene!

Samvirkeforetak: «kvar medlem ei røyst på årsmøtet», men det er etter lovens § 38 tillatt med gradert stemmegivning, jf. også veglovens § 55.

Tingsrettslig sameie: Medeierne har normalt gradert stemmerett etter sameieandelen, se også sameieloven §§ 2 og 7.

Kilder

Orientering 5/12, Norges Skogeierforbund, Oslo 2012-02.20

Skogsbilvegslag og skatteplikt – skattelovens § 2-32. Brev datert 21.12.2015 fra Skattedirektoratet til Norges Skogeierforbund.

[Vi starter samvirkeforetak. Håndbok i etablering av samvirkeforetak. Samvirkesenteret/Norges Vel](#)

[Organisering og registrering av lag stiftet ved jordskifte - LMD](#)

Angående tildeling av organisasjonsnummer og registrering i Enhetsregisteret, Brønnøysundregistrene, 17.11.2015

Falkanger & Falkanger (2012), Tingsrett, Universitetsforlaget, 7. utgave

Sjekk ut skogsvei.no!

SKOGKURS
Skogbrukets Kursinstitutt

Skogbrukets Kursinstitutt
Honnevegen 60, 2836 Biri
post@skogkurs.no
+47 908 88 200
www.skogkurs.no

Forfatter / prosjektleder: Jan Olsen & Martin Bråthen

Grafikk og layout: Nina Ree-Lindstad & Per Håkon Granum

Biri, august 2019

facebook.com/skogkurs

youtube.com/skogkurs